

מ'מודה אני ל'מודים אנחנו'

Category: דברים, כי תבוא

"אנחנו לא שוויוניים?" מעשה בזוג ישראלי שלא רצה להתחתן כדת משה וישראל.

נישואין לא שוויוניים?

באחת מהביקורים בישראל ישבו לידי בטיסה זוג צעיר, שניהם יהודים ישראלים בני שלושים בערך, שטסו מישראל לארצות הברית כדי להתחתן בחתונה אזרחית.

זוג יהודי שרוצה להתחתן בישראל חייב לעשות זאת דרך הרבנות. זו הדרך החוקית היחידה להתחתן. היות והם לא רוצים להתחתן בחתונה יהודית, הם בחרו לטוס לארצות הברית, כדי להתחתן בפני שופט, ולחזור לאחר מכן לישראל.

מדינת ישראל מכירה בכל זוג שמתחתן בחו"ל, ולא משנה מי חיתן אותו. כל זמן שהם מגיעים עם תעודת נישואין מאותה מדינה ¹ משרד הפנים מכיר בה.

כשהתעניינתי מדוע הם לא מעוניינים להתחתן בחתונה יהודית בחופה וקידושין כדת משה וישראל, עד כדי כך שהם מטריחים את עצמם לנסוע עד ארצות הברית לשם כך, הסבירה האישה שהחופה היהודית איננה 'שוויונית', ולכן הם לא מעוניינים להתחתן אצל רב.

כששאלתי אותה מה כל כך מפריע לה בטקס היהודי, מיד הצביעה על הכתובה.

הכתובה

כתובה היא מסמך בו הבעל מקבל על עצמו לפרנס ולהגן על אשתו, ובאם יהיו גירושין, עליו לשלם לה סכום מסוים של כסף. אם חלילה הבעל ימות, אשתו תהיה הראשונה לגבות מנכסיו את הסכום שהתחייב בכתובה, לפני ירושת הבנים.

האישה טענה שהכתובה מנציחה את חוסר השוויון. בכתובה רק הבעל מתחייב לפרנס את אשתו ואילו האישה אינה מתחייבת בשום דבר לבעלה.

מוזר ביותר ² חכמי ישראל לפני יותר מאלפיים שנה תקנו את הכתובה במטרה להגן על הנשים, כדי שלא יהיה קל בעיני בעליהן לגרשן, על ידי כך שהמגרש את אשתו יצטרך לשלם לה סכום כסף גדול, ואילו היא מתלוננת על תקנה שנוצרה כדי להגן עליה, ועל הנשים בכלל?

חכמי ישראל הקדימו את העולם בכמעט אלפיים שנה. רק בשנות השבעים נקבע בחוק הישראלי

שכל אחד מבני הזוג זכאי למחצית מהנכסים שהצטברו במהלך הקשר המשותף. בארצות הברית המושג של 'דמי מזונות' לאישה נולד רק במאה התשע-עשרה, וגם זה היה חל רק במקרה שהבעל אשם בגירושין. אך במשך אלפי שנים אישה שהתגרשה מבעלה יצאה מביתה רק עם הבגדים שעליה. היא לא קיבלה כלום. במקרה של מות הבעל, הרי שהבנים היו אלו שירשו את הכול, בפרט אם ההורים נישאו בנישואין שניים, כמובן שהבנים מהנישואין הראשונים לא הרגישו שום מחויבות רגשית לתמוך באשת אביהם המנוח. חכמים באו להגן על האישה, והנה הם מותקפים על כך.

הצעתי לה, שאם זה כל כך חשוב לה, הרי שבנוסף לכתובה היהודית שתחתום על מסמך בו היא מתחייבת לתמוך בבעלה בכתובה אישית משלה. אדרבה²

אחר כך באו הטענות מדוע מתחת לחופה הכלה היא זו שצריכה להסתובב שבע פעמים מסביב לחתן זה³ לא שוויוני. עניתי לה שזה מנהג אשכנז, והיות שבעלה הוא ספרדי, היא לא חייבת לעשות את זה. ובכלל יש את ההלכה, ויש את המנהגים, ובזה יש הבדלים בין אשכנזים וספרדים וכו'. אחרי כל השיחה היא אמרה: "נו, עכשיו זה נשמע אחרת".

ואז שאלתי אותם, ומה ההורים שלכם אומרים על כך? אימא שלה לא נגד חופה, אבל תתמוך בכל מה שהבת תחליט לעשות.

לאימא שלו דווקא מאוד חשוב שבנה יתחתן כדת משה וישראל. אמרתי לו: "לא מגיע לאימא שלך שתעשה חופה? היא גידלה אותך במשך כל השנים. מה כל כך מפריע לך בחופה?! תעשה את זה בשבילה". הם הביטו זה על זה, נעו באי נוחות בכיסאותיהם והפטירו: "עכשיו אתה משחק לנו על המצפון⁴".

אדם וקהילה

פרשת השבוע, כי תבוא, פותחת במילים: "והיה כי תבוא אל הארץ⁵ ולקחת מראשית פרי האדמה⁶ ושמת בטנא והלכת אל המקום אשר יבחר ה'".

זו מצוות ביכורים, וכמו שרש"י אומר: "אדם יורד לתוך שדהו ורואה תאנה שבכרה כורך עליה גמי לסימן ואומר הרי זו בכורים".

אדם צריך להביא את הפירות הראשונים שביכרו משבעת המינים לבית המקדש, ולהודות להקב"ה על כל הטוב שה' נתן לו.

כאן נוצר דיון אצל חכמי התלמוד: ממתי עם ישראל התחייב בביכורים? רש"י אומר, שמכך שהפסוק אומר "והיה כי תבוא אל הארץ וירשת וישבת בה מגיד שלא נתחייבו בביכורים עד שכבשו את הארץ וחילקוה" (קידושין לז, ב). כשיהושע הכניס את עם ישראל לארץ ישראל לקח שבע שנים לכבוש את הארץ ושבע שנים לחלק אותה (זבחים קיח, ב). עד אז עם ישראל לא

התחייב במצוות התלויות בארץ, כמו שמייטה, לקט שכחה ופאה, הפרשת חלה ועוד. אומר רש"י, שגם במצוות ביכורים התחייבו ישראל רק אחרי אותם ארבעה עשרה שנים ש"כבשו וחלקו".

הספרי על פרשתנו אומר על המילים 'והיה כי תבוא': "אין והיה אלא מיד". עם ישראל התחייב בביכורים מיד כשנכנס לארץ. דהיינו, אותו חקלאי שקיבל שטח אדמה, עיבד אותה וגידל בה תאנים, עליו להביא ביכורים מהתאנה הראשונה שביכרה אצלו, אפילו אם רוב עם ישראל עדיין לא התנחל בארצו.

מסביר הרבני, שלשתי הדעות הללו יש מקום בעבודת ה': "תוכנה של מצות ביכורים היא שבח והודיה של מביא הביכורים להקב"ה על הטובות שנעשו עמו", ובזה גופא ישנם שני סוגי תודה שעל האדם לתת לקב"ה. תודה אישית, ותודה כחלק מעם ישראל. ולכן יש מקום לשניהם.

זה משתקף גם בחיי היום יום. כשיהודי מתעורר בבוקר, המילים הראשונות שהוא אומר הן "מודה אני לפניך". הוא מודה לה' שהחזיר לו את נשמתו ונתן לו יום חדש. אחר כך, בתפילת העמידה אנו אומרים "מודים אנחנו לך". אלו אותן מילים, אבל בשינוי קטן שהוא בעצם שינוי גדול.

בבוקר אנו אומרים זאת בלשון יחיד, ואילו בתפילה בלשון רבים. יש חובה אישית, "מיד כשיעור משנתו", להודות לבורא עולם על שנתן לו את נשמתו בחזרה. בכך עדיין טרם הושלמה חובתו. כשהוא מתפלל יחד עם עוד יהודים, הוא מבין שלא מספיק להודות על מה שהוא קיבל בצורה אישית, אלא "מודים אנחנו לך", אנחנו כציבור כחלק מעם ישראל. כולנו יחד "מודים אנחנו לך". (לקו"ש ל"ד 151 ואילך)

אחריות קהילתית

מה זה מלמד אותנו? אדם לא יכול לחיות לעצמו כבודד, ולומר "אני את נפשי הצלתי". אני דואג ליהדות של הילדים שלי, ואני מודה לקב"ה על הטובות שהוא נתן לי. עלינו לזכור שאחרי שקמים בבוקר, אנו הולכים לבית הכנסת כדי להצטרף עם הציבור ולהודות כולם יחד על כל הטובות שהקב"ה עושה לעם ישראל. דהיינו, אנו צריכים לקחת אחריות לא רק על העתיד של הילדים והנכדים שלנו, אלא גם של הציבור כולו.

כשפוגשים או שומעים על זוג צעיר שלא רוצים להתחתן כדת משה וישראל, זו לא בעיה רק של אדם החתן, זו בעיה של כולנו. מגיעים החגים, ועל כל אחד מאתנו לדאוג שעוד יהודי יסעד על שולחנו בלילה הראשון של ראש השנה או בערב יום הכיפורים, או להזמין מישהו לסוכה שאין לו סוכה. עלינו לקחת אחריות!

מתחילים ב"מודה אני לפניך", ומסיימים ב"מודים אנחנו לך".